

Naročnina za Jugoslavijo: celoletno 180 din (za inozemstvo: 210 din), za 1/2 leta 90 din, za 1/4 leta 45 din, mesečno 15 din. Tedenska izdaja za celo leto 60 din. Plača in toži se v Ljubljani.

TRGOVSKI LIST

Številka 40.

Uredništvo: Ljubljana, Gregorčičeva ulica 23. Tel. 25-52. Uprava: Gregorčičeva ul. 27, Tel. 47-62. Rokopisov ne vračamo. — Račun pri poštni hranilnici v Ljubljani št. 11.953.

Časopis za trgovino, industrijo, obrt in denarništvo

Izhaja vsak ponedeljek, sredo in petek

Ljubljana, ponedeljek 8. aprila 1940

Cena posamezni številki din 1.50

Za resnično davčno reformo

Uredba o spremembi zakona o neposrednih davkih se navadno imenuje tudi davčna reforma. Tega naziva pa uredba ne zasluži, kajti uredba je sicer v resnici davčni zakon znatno spremenila in ga še znatneje poosttrila, toda davčnega sistema ni niti najmanj zboljšala. Nasprotno se popolnoma naslanja na sedanji sistem in ne ravno na njegove najboljše določbe.

Z novo davčno novelo torej nismo dobili nobene davčne reforme; s tem pa ni rečeno, da ne bi davčne reforme potrebovali. Potrebujemo jo celo nad vse nujno, ker bodo v kratkem sedanji davčni predpisi že tako komplicirani in tako obsežni, da bodo v resnici že neuporabljivi. Ne manjka itak dosti in kmalu bomo prišli tako daleč, da bo moral biti postavljen za vsakega večjega davčnega zavezanca poseben davčni nameščenec, da bi se mogla sedanja davčna novela izvajati tako, kakor je zamišljena. Na drugi strani pa bo moralo tudi vsako večje podjetje nastaviti kar po več ljudi samo zaradi vestnega opravljanja davčnih predpisov, da se izogne velikanskim kaznim, ki morejo iti kar v stotisoče.

Ko še ni znano, kakšen bo praktičen učinek zadnje davčne novele, je pa gotovo to, da bodo narasli režijski stroški tako davčne uprave ko davkoplačevalcev. Skoraj izgleda tako, ko da davčna uprava dela davkoplačevalcem večje neproduktivne izdatke, davkoplačevalci pa davčni upravi. Razmerje med davkoplačevalci in davčno upravo je postalo silno nezdravo in škodljivo za obe strani. Če ne že iz drugega razloga, bi morali izvesti davčno reformo že zato, da se to čezmerno napeto razmerje med davkoplačevalci in davčno upravo neha. Nikakor se ne sme še nadalje stopnjevat to sovražno razmerje, a ta nevarnost je po sedanji davčni noveli.

Predvsem pa je davčna reforma potrebna, ker so s številnimi spremembami davčnih zakonov postali ti že tako nepregledni in tako nejasni, da marsikatero vprašanje ne vedo pravilno rešiti niti davčni strokovnjaki. Poleg tega marsikateri razpisi finančne uprave niso v soglasju z razsodbami državnega sveta. Nujno potrebno bi zato bilo, da bi se izdal prečiščen davčni zakon, ki bi vseboval vse določbe, da bi tudi povprečni davčni zavezanec vedel, katere dolžnosti mu nalaga davčni zakon.

Mnogo bolje bi seveda bilo, da bi naši gospodarski in davčni strokovnjaki takoj začeli izdelovati davčno reformo, ki sicer ne bi niti najmanj znižala državne dohodke, ki bi pa oprostila davčnega zavezanca nepotrebnih pisarij in še bolj nepotrebnih stroškov. Vrh tega pa mu tudi dala varnost, da je pravilno izvršil svoje davčne obveznosti in da se mu ni treba bati kazni, ker ni kakega predpisa pravilno razumel. Seveda pa bi morala davčna reforma zagotoviti davčnemu zavezanca, da se mu ni treba bati nobenih nepravilnosti davčnih organov, ker mu bo vedno mogoča pritožba na višjo instanco in tudi na upravno sodišče.

V boju za zboljšanje sedanje davčne novele se je jasno pokazalo, da se davčni zavezanci ne upirajo določbam te novele, ker ne

bi bili pripravljeni na žrtve, temveč ker se te zahtevajo od njih v nesprejemljivi obliki. Nikakor ni mogoče priznati, da bi bile razmere res tako žalostne, da mora sloneti davčna novela na predpostavki, da vsak davkoplačevalec misli le na to, kako bi se izmuznil svoji davčni dolžnosti. Davčna uprava, ki na takšni predpostavki

postavlja svoje davčne predpise, ta naravnost onemogoča vsako davčno moralno. Kajti kdo naj še pravilno napoveduje svoje dohodke, če pa ve, da mu davčna uprava itak ne veruje.

Kadar so potrebe države majhne, blagostanje davkoplačevalcev pa veliko, se napake davčnega sistema ne občutijo posebno. Kadar

pa potrebe države stalno naraščajo, ne pa tudi blagostanje davkoplačevalcev, takrat se vsaka napaka davčnih zakonov tem huje občuti, takrat je temeljita davčna reforma tem bolj nujna. In danes smo v takšnem položaju in zato nam je dobra davčna reforma nujno potrebna.

dišče odločiti, kdo ima prav. Kolikor je ministrski svet nekatere posle državne uprave prenesel v pristojnost banovine, bi sicer tudi mogel te posle zopet poveriti državnim organom, toda s tem bi se ne izognili sporu.

Taka nesoglasja, kakršni so gori navedeni spori med državo in deželo, pa lahko nastanejo tudi med avtonomnimi deli ene in iste države. Tudi v teh primerih gre za prekoračenje deželne oblasti, toda na škodo druge avtonomne dežele. Ustavno sodstvo, določeno za reševanje nesoglasij med državo in poedino deželo, se sme raztegniti pač tudi na te spore med avtonomnimi deželami samimi.

Ponekod sodi ono vrhovno sodišče, ki opravlja funkcije ustavnega sodišča, povrh še o imovinskih zahtevkih javnopravnega značaja med državo celoto in avtonomno deželo ali med poedinimi deželami samimi, dalje med javnopravnimi telesi (n. pr. občini) dveh različnih dežel. Dočim je ta naloga ustavnega sodišča skorajda nujna, pa nikakor ne bi bilo potrebno, da to sodišče sodi tudi o takih zahtevkih med javnopravnimi enotami v okviru iste avtonomne dežele. Imovinsko-pravni zahtevki poslednje vrste se umestneje uveljavljajo pred upravnimi oblastmi in eventualno še pred upravnim sodiščem v deželi sami.

V sestavljeni državi utegne važna biti pripadnost k poedinu deželi, torej deželjanstvo, ki v Jugoslaviji zavisi od pripadnosti k občini, t. j. od domovinstva. Domovinstvo je pa lahko sporno med dvema deželama ter morebiti dve deželi v poslednji instanci odločajo pripadnost državljanu. Ustavno sodišče bi moglo tudi tak spor rešiti.

Dr. Henrik Steska:

Naše ustavno sodstvo Zaščita avtonomije z ustavnim sodstvom

V sestavljenih državah, kakršna je sedaj Jugoslavija, je naloga ustavnega sodišča še obsežnejša in še važnejša kakor v edinstvenih državah. Odločati je o nesoglasjih glede ustavno določene meje med državno in deželno oblastjo in pa med deželami samimi glede njihovega udejstvovanja. Razmejitev med državo in deželo (banovino) se zavoljo nadkriljujočega pomena zakonodaje nad ostalim delovanjem države in dežele nanaša predvsem na zakonodajo. Z državnimi zakoni se ne smejo urediti zadeve, ki spadajo v kompetenco avtonomnih dežel, a isto tako se v nekaterih pravnih panogah državi pridržana zakonodaja o osnovnih načelih (državna okvirna zakonodaja) ne sme razpesti tudi na podrobna vprašanja, ki jih naj po ustavi ureja deželna zakonodaja (deželna dopolnilna zakonodaja). Zlasti tu utegnejo nastati nesoglasja, ki jih more odpraviti le ustavno sodstvo nadkriljujočih vrlin in velike avtoritete.

Z druge strani bi mogel tudi deželni zakon se vtikati v zadeve, ki spadajo po ustavi v delokrog državne oblasti. V taki državi, kakršna je Jugoslavija že po uredbi o banovini Hrvatski, pa tudi državni zakoni nimajo prednosti pred banovinskimi zakoni ter sta obe vrsti zakonov enakovredni: zakonodajno oblast v stvareh, ki spadajo v pristojnost države vršita kralj in narodno predstavništvo naše države, zakonodajno oblast v stvareh iz pristojnosti banovine pa kralj in banovinski zbor ter potrjuje in proglašata obe vrsti zakonov kralj Jugoslavije. Tudi iz sporazuma kot dejanskega temelja nove državne ureditve in iz uredbe o banovini Hrvatski kot pravne podlage novih odnošajev dokaj jasno izvira, da državnemu zakonu ne gre prednost pred banovinskim zakonom. Če bi se z državnimi zakoni mogla utesnjevati avtonomija dežel in ob moč pripravljati deželni zakoni, bi avtonomija ne bila kaj vredna.

Omenjam še, da v prednjih dveh odstavkih navedeni spori ne gredo za tem, ali spada zadeva v pristojnost državne ali deželne zakonodaje; državni zakon bi mogel po krivici si lastiti kompetenco v takih stvareh, ki pripadajo upravni ali sodni oblasti dežele, deželni zakon pa kompetenco v poslih upravne ali sodne oblasti države.

Ne le zakonodaja, tudi redna in upravna sodišča bi mogla kršiti z ustavo določeno črto mejnico med državno in deželno oblastjo. Tako ima banovina Hrvatska svoje hrvatsko redno sodstvo, a zavoljo že preje omenjenega posebnega pravnega položaja muslimanskega, po srbskem kakor po hrvatskem ozemlju raztresenega življa šeriatska, za sojenje v rod-

binskopravnih in dednopravnih zadevah muslimanov pristojna sodišča ostanejo še nadalje državna oblastva. S tem je seveda dana možnost sporov med rednimi civilnimi sodišči, ki so banovinska, in šeriatskimi sodišči, ki so skupna državna ustanova. Tudi spori med vrhovnim upravnim sodiščem, pristojnim za sojenje v skupnih zadevah, in upravnim sodiščem, ki v poslednji stopnji odloča v avtonomnih deželnih stvareh, niso izključeni.

V sestavljeni državi pa se ne pojavljajo le takšni spori med različnimi vrstami sodstva ali med sodstvom in upravo, ki se nanašajo obenem na razmejitve med državo in deželno oblastjo; kompetenčni konflikti med dvema najvišjima sodiščema ali med kakim najvišjim sodiščem in najvišjim upravnim oblastvom utegnejo nastati tudi zgolj v državnem ali zgolj v deželnem področju samem. Spore te vrste zgolj v državnem področju more ustavno sodišče reševati, povsem odveč bi pa bilo, ako naj ustavno sodišče odloča tudi o takih kompetenčnih konfliktih, ki se pojavljajo le v okviru ene in iste deželne oblasti, n. pr. med banovinskim vrhovnim sodiščem in banovinskim upravnim sodiščem. Ker gre v tem poslednjem primeru le za banovinsko zadevo, je gotovo bolj primerno, da spor te-le vrste rešuje posebno, iz sodnikov vrhovnega sodišča in iz sodnikov upravnega sodišča sestavljeno banovinsko konfliktno sodišče.

Spori zaradi posega državne uprave v deželno avtonomijo ali avtonomne deželne uprave v državne posle so seveda pogostejše v državah, kjer ni upravnega sodstva ali kjer je kompetenca upravnih sodišč omejena. V državah z razvitim upravnim sodstvom že to samo skrbi za popravilo takih nepravilnosti ali pa nastane iz neustavnega posega uprave neustaven poseg upravnega sodstva v tujo kompetenco. Izjemoma pa more tudi v teh državah državna uprava kršiti ustavo z nepravilnim posegom v deželno avtonomijo ali deželna uprava s takim posegom v državni delokrog, ne da bi moglo upravno sodstvo temu odpomoči. Tak primer je naveden tudi v čl. 14. uredbe o banovini Hrvatski. V nekaterih stvareh je naša država pristojna samo za izdajanje zakonov in to ali zavoljo tega, ker je že temeljna uredba prenesla glede nekkih zadev edino upravo, ne pa tudi zakonodaje od države na avtonomno banovino, ali pa zato, ker je ministrski svet na podlagi čl. 2., odst. 5., uredbe o banovini Hrvatski sklenil, da se nekateri posli državne uprave prenesejo od državnih oblastev, zavodov in drugih ustanov na banovino. V vseh

teh primerih sme izdajati vrhovno državno oblastvo (ministrstvo) banovini obča navodila, kako naj se uporabljajo dotični zakoni. Ako ima država pravico, da daje banovini obča navodila za uporabo državnih zakonov, potem ima tudi pravico, da po svojih organih nadzira, kako banovinski organi izvršujejo to vrsto zakonov. Nadzor se bo moral izvajati seveda na tak način, da ugled bana in banskega oblastva ne bo trpel; zlasti bo smelo le osrednje državno oblastvo po svojih organih nadzirati izvrševanje državnih zakonov in pri nižjih, banu podrejenih oblastvih le s pristankom banskega oblastva. Tudi ne bo odposlani nadzorni organ sam smel zahtevati odpravo ugotovljenih nepravilnosti, marveč le osrednje državno oblastvo samo. Ni izključeno, da je ban drugega naziranja o značaju grajanih nepravilnosti in da po njegovem mišljenju država s svojo zahtevo posega v avtonomijo banovine. Morda ban celoten meni, da je država že kar z občinami navodili za uporabo omejenih državnih zakonov kratila avtonomijo banovine. Ob takem nesoglasju bo moralo ustavno so-

Vprašanje minimalnih plač za trg. pomočnike

V petek je obiskala bana dravske banovine dr. Marka Natlačen močna deputacija zastopnikov naših trgovskih združenj iz vse Slovenije. Deputacijo je vodil podpredsednik Zveze trg. združenj Anton Verbič, ki je tudi utemeljil stališče trgovstva glede uredbe o minimalnih mezdah trg. pomočnikov. Opozoril je na težko stanje trgovine, zlasti pa na težavni položaj podeželskega trgovca, ki pri sedanjem nizkem zaslužku nikakor ne zmore mezd, ki jih predpisuje uredba. Ta bi morala zato nujno povzročiti znaten odpust pomočnikov, da tem ne bo v korist, temveč jim prinese brezposelnost.

Nato so tudi vsi drugi člani deputacije s konkretnimi primeri navedli vzroke, zaradi katerih trgovstvo ne more plačevati plač po uredbi. Zlasti so poudarili, kako nelegalna trgovina ubija legalno. Posebno pa se je v zadnjem času razpaslo krošnjarstvo, ki ga pa nekatere oblasti kljub jasni okrožnici bana ne zatirajo tako, kakor bi ga morale. Deputacija je izročila g. banu tudi spomenico o uredbi ter utemeljila minimalne zahteve trgovstva, kako se naj ta uredba spremeni.

G. ban dr. Natlačen je z veliko pozornostjo poslušal izvajanja deputacije in pokazal veliko razumevanje za navedbe trgovcev. Morevno zato upati, da bo tehtno in ute-

meljeno stališče trgovstva upoštevano.

Glede krošnjarstva je g. ban priznal njegovo škodljivost in pozval trgovce, da mu konkretno javijo vsak primer, ko oblasti ne bi izpolnile svoje uradne dolžnosti, kakor jim jih nalaga njegova okrožnica. Vsak primer, ko orožniška postaja ne zasleduje ovadenega krošnjarja ali ko sresko načelstvo ovadenega nelegalnega krošnjarja ne bi kaznovalo ali kaznovalo premilo, naj se mu prijavi.

To naj tudi vsi trgovci store, ker so konkretni primeri nezakonitega krošnjarstva najučinkovitejše sredstvo v boju proti krošnjarstvu.

Člani deputacije so odšli od g. bana z zavestjo, da bodo njih upravičene zahteve upoštevane.

Propagandne zaklopne znamke

za XX. ljubljanski pomladanski velesejem so izšle. Na razpolago so s slovenskim, srbohrvatskim (latinica in cirilica), nemškim, francoskim in italijanskim napisom v lični in okusni izvedbi. Uprava Ljubljanskega velesejma dostavlja p. n. tvrdkam na željo znamke brezplačno in prosi, da z njimi opremijo vse poštne pošiljke. Poštna uprava je uporabo teh znamk dovolila.

Zveza industrijcev za dravsko banovino

ima

redno letno skupščino

v petek 19. aprila 1940 ob desetih v sejni dvorani Zbornice za trgovino, obrt in industrijo v Ljubljani, Beethovnova ul. 10.

Dnevni red:

1. Otvoritev skupščine.
2. Poslovno poročilo.
3. Računski zaključek za l. 1939. — Poročilo nadzorstvenega odbora.
4. Odobritev proračuna za l. 1940.
5. Volitev uprave.
6. Volitev nadzorstvenega odbora.
7. Volitev častnega sodišča.
8. Raznoterosti.

Skupščina je sklepna, ako je prisotna vsaj ena tretjina članov. Ako ob uri, za katero je skupščina sklicana, ni prisotna ena tretjina članov, se vrši skupščina eno uro kasneje brez ozira na število prisotnih članov.

Člani izvršujejo svoje članske pravice osebno in jih ne morejo izvršiti po pooblastilih. Če se vodi obrt po poslovodji, ima članske pravice imetnik obrta, toda jih sme prenesti s pismeno izjavo na poslovodjo. Za obrte iz §§ 15., 16. in 135. zakona o obrtnih opravlja članske pravice poslovodja, če se pa izvršuje obrt brez poslovodje, oseba, ki vodi obrt. Za pravne osebe izvršuje članske pravice poslovodja ali oseba, ki jo podjetje pooblasti, da ga zastopa.

Člani, ki so v zaostanku s plačilom članskih prispevkov, nimajo pravice govora na skupščini, niti aktivne niti pasivne volivne pravice.

Zveza industrijcev za dravsko banovino v Ljubljani.

Predsednik: A. Praprotnik.
Tajnik: dr. Golja.

Uredba o organizaciji zbiranja starega železa

Ta teden bo prva seja posvetovalnega odbora za kovinsko industrijo. Za sejo se pripravlja gradivo za izdelavo uredbe o organizaciji in prodaji starega železa. Po prejetih informacijah bo v bodoče za zbiranje starega železa potrebno predhodno dovoljenje. (Zakaj?) Določile se bodo tudi minimalne cene za staro železo. Te cene bodo obvezne za tržnike, ki nakupujejo staro železo. Določile pa se bodo tudi cene, po katerih se mora prodajati staro železo do našim tovarnam za predelovanje starega železa. Izdane bodo tudi uredbe za pravično razdelitev starega železa na posamezne industrije.

Kolektivna turistična propaganda

Tujskoprometna zveza »Putnik« v Mariboru je skupno z ljubljansko posestrimo tudi za letošnje sezono organizirala kolektivno turistično reklamo za Slovenijo v domačih časopisih in v omejenem obsegu tudi v inozemskih časopisih. Bistvo kolektivne reklame je v tem, da se oglašajo vsi turistični interesenti objavijo pod učinkovito skupno glavo, ki na prvi pogled vzbudi pozornost čitatelja, tako da pride tudi najmanjši in najcenejši oglas do veljave ter je propagandna vrednost takega oglaševanja znatno večja. Skupna glava je ilustrirana ter vsebuje kratak propagandni napis z vabilom za obisk Slovenije.

Zvezi sta te dni članstvu in turističnim interesentom razposlali podrobne razpise za kolektivno turistično reklamo v časopisih. Interesenti, ki hočejo izkoristiti ta uspešni način turistične propagande po naših časopisih, naj nemudoma zahtevajo tozadevni razpis in navodila od pristojne Tujskoprometne zveze. Skrajni rok za naročila je 10. april, poznejša naročila Zvezi pod nobenim pogojem ne bosta mogli upoštevati.

Uredba o hmelju

»Služb. novine« z dne 29. marca so objavile naslednjo uredbo o hmelju:

§ 1. — Zaradi zaščite hmeljarstva določa (razširi ali zmanjša) kmetijski minister na predlog hmeljarskih združenj ter po mnenju banovinskih hmeljarskih komisij površino zemlje, ki sme biti zasejana s hmeljem in to sorazmerno v vseh proizvodniških okrajih (rajonih) po stanju površine na dan uveljavljanja te uredbe.

§ 2. — Sedanje s hmeljem zasejane površine ali celotno število hmeljskih stebel (sadike) se sme povečati samo v krajih, kjer se goji hmelj v večjem obsegu in katere uredba označuje kot hmeljarske okraje (a, b in c čl. 3.).

Obstoječi hmeljniki izven teh okrajev se morejo obnavljati, ne pa razširiti.

Hmeljski okraji

§ 3. — Hmeljski okraji (kraji, okoliši) so:

a) štajerski okraj, ki obsega vse občine srezov Celje in Gornji grad, vse občine sodnega okraja Šoštanj, občine Marenberg, Vuhred in Vuzenica iz sreza Dravograd ter občino Ruše iz sreza Maribor desni breg.

b) podonavski okraj, ki obsega srez: Apatin, Batina, Bačka Topola, Bačka Palanka, Odžaci, Irig, Novi Sad, Stari Bečej, Stara Pazova, Ruma, Sremska Mitrovica, Zemun, Senta, Sombor, Titel, Zabalj in Kula.

c) Banovine Hrvatske okraj, ki obsega srez: Ilok, Šid in Vukovar.

§ 4. — Dovoljenja za povečanje površine zasajene s hmeljem ter navedbe za zmanjšanje površin na podlagi odloka kmetijskega ministra (§ 1.), ki tudi obnove za dovoljenje hmeljnikov, to je izruvanje starega in zasaditev novega hmelja na isti ali drugi zemlji enake površine izdaja banovinska hmeljarska komisija na predlog pristojnega hmeljarskega združenja.

Obvezna hmeljarska združenja

§ 5. — V vsakem hmeljarskem okraju se ustanovi po eno hmeljarsko združenje.

Cilj tega hmeljarskega združenja je, da zastopa interese hmeljarjev, da dela za napredek proizvodnje in prodaje hmelja, da prireja sezonske sejne vzorce, da vodi evidenco o lastnikih in o površini s hmeljem zasajene zemlje (kataster) s statistiko o proizvodnji in prodaji.

V primeru, da na istem območju ob uveljavljanju te uredbe že obstoji eno ali več hmeljarskih združenj, se morajo ta vskladiti s temi določbami ter preurediti in spojit v hmeljarsko združenje. Rok in način za spojitve določa pristojni ban.

§ 6. — Vsak lastnik hmeljnika mora biti član hmeljarskega združenja ter je dolžan, da plača temu združenju na leto najmanj 1% od dosežene prodajne cene svoje glavnega skupščina hmeljarskega združenja tudi zvišati, toda največ na 2%.

Vsak kupec hmelja mora pri plačilu kupljenega hmelja odbiti od proizvajalca predpisani odstotek od dosežene kupne cene ter ga izročiti pristojnemu hmeljarskemu združenju.

Hmeljarji, ki niso v okrajih, navedenih v čl. 3. te uredbe, morajo biti člani hmeljarskega združenja dotične banovine, oz. ako tega v banovini ni, tedaj najbližjega hmeljarskega združenja njihovega okraja.

Kmetijski minister predpiše v sporazumu z notranjim ministrom pravilnik o hmeljarskih združenjih.

§ 7. — Ves hmelj, proizveden v naši državi, mora biti uradno obeležen (signiran). Trgovina z ne-

signiranim hmeljem je prepovedana.

Način obeleževanja (signiranja) se bo predpisal s pravilnikom.

Banovinska hmeljarska komisija

V vsakem proizvodniškem okraju (§ 4.) se ustanovi banovinska hmeljarska komisija.

Člane banovinske hmeljarske komisije postavlja za dobo štirih let pristojni ban iz vrst predstavnikov proizvajalcev ter hmeljskih trgovcev in sicer v razmerju 3:1. Zastopnike hmeljarjev predlaga banu hmeljarsko združenje, zastopnike trgovcev pa združenje hmeljarskih trgovcev, če pa tega ni, pristojna trgovinska zbornica. Za člana hmeljarske komisije imenuje pristojni ban tudi enega zastopnika banske uprave, ki mora biti agronom in po možnosti strokovnjak za hmeljarstvo. Sedež in število članov banovinske hmeljarske komisije določa ban.

Naloga banovinske hmeljarske komisije je, da daje svoje mnenje o vseh vprašanjih proizvodnje in trgovine hmelja ter da vodi hmeljarsko statistiko, da signira hmelj, kontrolira zasejane površine s hmeljem ter vnovčevanje hmelja.

Kmetijski minister bo s pravilnikom podrobneje določil sestavo in delokrog te komisije.

§ 8. — S trgovino hmelja se morejo baviti proizvajalci hmeljarske zadrug in oni trgovci, ki imajo predpisano obrtnico po zakonu o obrtnih.

§ 9. — Nakupovanje hmelja od proizvajalcev po vzorcu, se prepoveduje, razen na vzorčnih sejnih, ki jih prirejajo hmeljarska združenja.

Za nakup hmelja od proizvajalcev bo predpisal pristojni ban trgovinske uzanee na podlagi predloga banovinske hmeljarske komisije.

Beograjska trgovinska zbornica o davčni reformi

Te dni je imel svet beograjske trgovinske zbornice svojo plenarno sejo, na kateri je izčrpano razpravljalo o raznih gospodarskih vprašanjih. Na koncu je sprejel svet štiri resolucije, in sicer o trošarinskih registrih za vino in žganje, o veleblagovnicah, resolucijo o pobijanju draginje in brezvestne špekulacije ter resolucijo o davčni reformi. Ta resolucija se glasi:

Težki dnevi, ki jih preživlja vsa Evropa, nalagajo naši državi izredne naloge in s tem tudi izredne izdatke. Zaradi tega je dolžnost vseh državljanov, da dajo za državo, zlasti pa za njeno neodvisnost in varnost večje žrtve kakor pa dosedaj. To je soglasno stališče beograjske trgovinske zbornice in v tem oziru ne čuti zbornični svet nikake potrebe, da bi z ozirom na zadnjo davčno reformo izrekel katere načelne pripombe. Ravno tako ne čuti zbornični svet potrebe, da bi kaj pripomnil na prizadevanja avtorjev davčne reforme, da se napravi konec nepravilnostim oziroma neenakostim v sedanjem obdobjevanju in da se te v bodoče čimbolj omilijo oziroma odpravijo.

Način pa, ki je v reformi predpisan za doseg teh ciljev, ne daje samo povoda za resno kritiko, temveč tudi skrajno nezadovoljnost. Številni predpisi reforme pomenijo tako veliko krivico za nekatere kategorije davčnih zavezancev, da bodo neizogibno imeli za posledico opuščanje obratov ali pa popoln polom dotičnih davčnih zavezancev. Zopet druge določbe reforme prepuščajo davčne zavezance na milost in nemilost davčnih organov, ki pa nikakor niso dorasli za tako velika pooblastila in za tako veliko oblast, ki se jim daje z davčno reformo.

Tretja vrsta teh določb pa sili veliko število davčnih zavezancev,

§ 10. — Vsak hmeljar mora v treh mesecih po uveljavljanju te uredbe pri občinski oblasti prijaviti svoj hmeljnik, njegovo površino ali število stebel (sadike) ter na hmeljniku na vidnem mestu zapisati ime lastnika ter površino ali število sadike, kasneje se mora vsaka sprememba prijaviti do konca meseca maja vsakega leta.

Kazenska določila

§ 11. Kdor postopa nasprotno predpisom § 2. in § 4. te uredbe, se kaznuje denarno od 1000 do 10.000 din ter z zaporom od 5 do 30 dni.

Kdor postopa nasprotno členom te uredbe, ki niso naštet v 1. odstavku tega člena, se kaznuje z zaporom od 1 do 30 dni in denarno od 500 do 10.000 din.

Kazni izreka občna upravna oblast prve stopnje.

Vse denarne kazni, izrečene po tej uredbi, gredo v korist fonda hmeljarskega združenja iz okraja, iz katerega hmelj izvira, denar pa se uporabi za regulacijo hmeljskih cen.

Kdor ima zasejan hmelj brez dovoljenja (§ 1., 2. in 4.), ga mora na poziv upravne oblasti prve stopnje v roku 30 dni izrjavati. Če tega ne stori, ga da izrjavati upravna oblast prve stopnje na njegov trošek, poleg tega pa ga kaznuje po predpisih prvega odstavka tega člena.

§ 12. — Za izvrševanje te uredbe predpiše kmetijski minister posebni pravilnik, in sicer v sporazumu z ministrom za trgovino in industrijo.

§ 13. — Z uveljavljanjem pravilnika (§ 12.) preneha veljati pravilnik o kontroli hmelja z dne 10. junija 1932., II. št. 20323/C.

§ 14. — Ta uredba stopi v veljavo in dobi obvezno moč z dnem, ko stopi v veljavo pravilnik za izvrševanje te uredbe (§ 12.).

Politične vesti

Interview z znanim madžarskim politikom dr. Tiborjem Eckhardtom je objavil pariški list »Paris Soir«. Eckhardt je med drugim dejal, da ni med Jugoslavijo in Madžarsko nobenih spornih teritorialnih vprašanj. Madžarska razume, da so Jugoslaviji potrebne vojaške pomoči, ker se ne sme izpostaviti enako nevarni situaciji kot l. 1914. Majhne difference, ki še obstoje, ne morejo motiti prijateljskih odnosov med obema državama. Pač pa je resno vprašanje madžarske manjšine v Romuniji ter Transilvanije. Vendar pa Madžarska, ki je čakala že 20 let, more še čakati, da spravi svoje interese v sklad z interesi evropske mirovne politike.

Zakon o civilni mobilizaciji prebivalstva za primer vojne je bil objavljen v Italiji. Po tem zakonu mora vse prebivalstvo aktivno sodelovati pri narodni obrambi.

V Ankari so bila tajna posvetoovanja med vodilnimi osebnimi romunskega in turškega gen. štaba.

Pootritev blokade Nemčije je sedaj glavna težnja zaveznikov. Svoj namen bodo skušali predvsem doseči s trgovsko blokado, kar pomeni, da bodo nevtralnimi državam dajali surovine in blago le, če se ti zavežejo, da omeje svoj izvoz v Nemčijo. Drugo sredstvo za poostritev blokade je srebrno sredstvo. Zavezniki bodo pokupili v nevtralnih državah vse odvisne zaloge ter s tem dosegli, da tega blaga ne bo mogla dobiti Nemčija. Tako je že Chamberlain v svojem zadnjem govoru omenil, da je Vel. Britanija nakupila na Norveškem vso maso kitov letošnjega ribolova. Znani so tudi veliki britanski nakupi petroleja in žita v Romuniji ter rud v balkanskih državah. Tretje sredstvo je čisto vojaškega značaja, da se prepreči s torpediranjem nemških ladij ali na druge načine prevoz švedskega železa v Nemčijo. Dve nemški ladiji sta tudi že dejansko bili potopljene, dve sovjetski ladiji pa odvedeni v Hongkong.

Vel. Britanija je izdelala načrt, po katerem bodo britanske ladje delnice vsako leto izdelale za pol milijon ton trgovskih ladij. V gradnji je nadalje sto rušilcev.

Stremenje zaveznikov, da sočim bolj poostri blokado proti Nemčiji, postaja uspešno. Tako je Španija že pristala na to, da ne bo v Nemčijo izvažala nobenega blaga več, ki je potrebno za nadaljevanje vojne. Enake obveznosti sta sprejele tudi Madžarska in Grčija. Ni izključeno, da bosta švedska in Norveška sploh ustavile vsak izvoz železa. Francoski tisk zahteva, da se razširi blokada tudi na Jadransko, Črno in Sredozemsko morje. V Jadranskem morju že delujejo angleške vojske ladije ter so zaustavile tri naše parnike, naložene z boksitom.

Zunanja ministra Francije in Anglije sta izročila švedskemu in norveškemu poslaniku notni svojih vlad, ki želita, da se temeljito razčisti vprašanja v zvezi z nevtralnostjo Švedske in Norveške ter nemškega uvoza iz obeh držav.

Šef britanskega gen. štaba general Ironside je izjavil novinarjem, da so zavezniki Nemčiji od srca hvaležni, da ni zaveznikov takoj napadla, ker so se v teh 7 mesecih mogli dobro pripraviti. Strah ga je bilo, če bi Nemci takoj napadli, ker takrat ni imela Vel. Britanija nobene armade. Šele v zadnjih 14 dneh je Vel. Britanija popolnoma pripravljena na vse.

Italijani napovedujejo, kar bi bilo tudi v soglasju z izjavo maršala Göringa, da bo najbrže prišlo do velike letalske ofenzive Nemcev in zaveznikov in da se bodo v zraku najprej pomerile sile obeh taborov.

Z zapadnega bojišča poročajo o letalskih bojih. Francozi poročajo o sestreljenih nemških, Nemci pa o sestreljenih francoskih letalih.

Polemika zaradi poljskih dokumentov, ki jih je objavila nemška vlada, se v svetovnem tisku nadaljuje. Švicarski listi pišejo, da so pričakovani komentarji o Molotovem govoru v nemških listih izostali, namesto tega pa je prišla objava poljskih dokumentov. S tem je bila nemška javnost odvrnjena od Molotovega govora.

Ameriški senat je s 46 proti 33 glasovom sprejel predlog, da se pooblasti vlada, da v prihodnjih treh letih tudi brez odobritve kongresa sklepa trgovinske pogodbe. Sklep pomeni velik uspeh predsednika Roosevelta, ker se je proti temu sklepu vodila ostra opozicija.

Vlada gen. Smutsa v Južni Afriki je dobila od senata izredna pooblastila.

Sovjeti so začeli graditi na mandžurski meji Mažinotovo črto.

Finsko-sovjetski diplomatski odnosi bodo še ta mesec v polnem obsegu obnovljeni.

Izvoz vina iz severne Slovenije

je znašal po zanesljivih podatkih meseca februarja t. l. v Nemčijo 1720, na Češko in Moravsko pa 960, skupaj 2680 hektolitrov. V prvih dveh mesecih tekočega leta je šlo v Nemčijo 3221, v protektorat 960 in v Švedsko 12, skupaj torej 41822 hektolitrov. V poštev prihaja le sortno vino. Za letošnje leto bo izvoz vina bolj živahen, predvsem v Nemčijo, ker bo ta država potrebovala velike množine pijače, največ boljše vrste iz severne Slovenije kot najbližje pokrajine.

Naše gospodarstvo in vojni dogodki

Iz poročila predsednika HDB Ivana Avseneka

Na bilančni seji Hranilnice dravske banovine v Ljubljani je podal njen predsednik Ivan Avsenek sledeče splošno in poslovno poročilo za l. 1939.

Preteklo poslovno leto je bilo za nas vse ne samo najtežje, kar smo jih doživeli po vojni, ampak je pomenilo istočasno tudi zaključek mirnega razvoja od ene svetovne vojske do druge. Pod pritiskom skrajno napetega političnega razvoja so trpela vsa gospodarstva in tudi naše ni bilo izvzeto. Prvič se je dogodilo, da smo morali v enem letu preživeti kar dve kreditni krizi, splošno-dansko in jesensko. Skušnje, nabrane v preteklih letih, previdno razpolaganje z aktivni in vera v takojšnjo in izdatno pomoč emisijske banke so pomagali vsem našim zavodom, da so obe ti krizi v splošnem srečno preboleli. To je morda edina svetla točka v razvoju našega kreditnega gospodarstva v preteklem poslovnem letu. Kljub temu pa obe ti krizi nista ostali brez posledice za naš kreditni sistem. Močno sta namreč zavrli naraščanje zaupanja vlagateljev, zavrli sta pa tudi hitrejši tempo v stvarnem saniranju naših denarnih zavodov, ker bi se brez obeh teh kriz verjetno marsikateri zavod odrekal zaščiti.

Preteklo poslovno leto je doživelo poleg tega še dva dogodka, ki sicer ne nosita gospodarskega značaja, ki bosta pa vendar imela tako močan vpliv na naše gospodarstvo, da lahko že danes trdimo, da se za naše gospodarstvo začne nova doba. Mislimo pri tem na začetek korenite preureditve naše države in na začetek vojne med največjimi evropskimi narodi.

Sporazum in edinstveno gospodarstvo ozemlje države

Začetek korenite preureditve naše države temelji na popolnoma novih idejah, na federalizaciji naše države, federalizaciji na političnem, narodnem, kulturnem in socialnem področju. Ali tudi na gospodarskem področju? Na to vprašanje je, hvala Bogu, dal jasen in precizen odgovor že sporazum z dne 26. avgusta 1939., ki je odločil, da bodi naša država eno in nedeljeno carinsko in trošarinsko območje. S tem je bilo proklamirano gospodarsko edinstvo naše države. S tem je bil ustvarjen temelj za skupno in enotno gospodarsko zakonodajstvo v Jugoslaviji.

Na ta način ustvarjeno gospodarsko edinstvo naše države je gotovo najboljša in najpametnejša rešitev tega vprašanja. Žal moramo ugotoviti, da naša javnost ravno temu gospodarskemu edinstvu posveča premalo pozornosti. Zato se tudi niso razbistrile in razčistile vse sporne misli o dobrih in slabih straneh gospodarskega edinstva. V preminogih vprašanjih gospodarskega edinstva tavamo v temi, kar daje nepoučenim priliko, da kritizirajo brez utemeljitve in pristransko vsa bremena gospodarskega edinstva, ne vidijo, včasih pa tudi videti nočejo, njegovih koristi. Čim živahnjejša debata o problemih gospodarskega edinstva pa bi koristila največ ravno nam Slovincem, ki smo zemljepisno sicer na robu naše države, gospodarsko pa segamo prav v osrčje gospodarskega edinstva.

Gospodarsko edinstvo naše države ima to dobro stran, da iz malih pokrajinskih gospodarstev ustvarja vsaj neko srednje veliko gospodarsko enoto, ki vendarle nekaj pomeni, če že ne na svetu, pa vsaj na Balkanu. Ima pa to slabo stran, da smo vsi v državi gospodarsko navezani drug na drugega in da nam ta gospodarska navezanost in povezanost nalaga bremena, ki jih na prvi trenutek ne moremo takoj odtehtati z go-

spodarskimi koristmi. Med tema dvema ugotovitvama pa leži še brez števila manjših dobrih in slabih strani gospodarskega edinstva, od katerih moramo odgovoriti vsaj na eno:

Gospodarsko edinstvo je skupen in enoten vir za vse javne dohodke. Bodi država končno urejena tako ali tako, vsa javna telesa, začeni z državo pa doli do občine, bodo morala dobivati svoje dohodke iz enega ter istega vira. Zato bo treba paziti pri delitvi teh dohodkov med posamezna javna telesa z največjo previdnostjo, opreznostjo in medsebojnim razumevanjem na to, da ne bi napačna delitev teh dohodkov uničila gospodarstva samega, s tem pa pretresla novo državno ureditev v njenih osnovah.

Mi smo nevtralni

Nevtralnost pomeni mir, ki je za nas največja dobrina. Nevtralnost je pa treba plačati. Ali jo plačujemo? Ali dobro plačujemo? Na to vprašanje je težko dati zadovoljiv odgovor.

Naša nevtralnost je vredna toliko, kolikor je vredna naša armada. Zato ni in ne more biti nikogar, ki mu je pri srcu naša država, ki ne bi odobral povečanih izdatkov za našo narodno obrambo. Ti povečani izdatki pa povzročajo občutno dodatno obremenitev našega državnega proračuna, ki gre mesečno v težke stotine milijonov. Odkod jih jemljemo? Za enkrat samo iz dveh virov: iz zadnjega zvišanja davkov in iz emisijskega potenciala Narodne banke. To so gola dejstva! Istočasno pa tudi dokaz, da smo na najboljši poti, da financiranje povečanih državnih izdatkov za narodno obrambo speljemo v napačno smer.

Kako kriti povečane izdatke?

Vsaka država krije lahko svoje povečane izdatke samo na te načine: da zviša davke, najema posojila, prostovoljna ali prisilna, če pa vse to odpove, da pribeži k inflaciji. Lahko uporabi tudi vse tri, kakor to delajo sedaj Anglija, Francija in Nemčija, seveda vsaka na svoj način.

Pri nas si pa sploh nismo na jasnem, katero pot naj uberemo. Zadnje zvišanje davkov je sicer po svojem namenu dobro. Ker pa se je moralo nasloniti na precej zavožen davčni sistem, je pokazalo takoj v začetku velike hibe in povzročilo popolnoma upravičene pritožbe zainteresiranih gospodarskih krogov. Zato mislimo, da je pri nas potrebna predvsem korenita reforma davčnega sistema po načelu, da mora vsak po svoji moči dati državi, kar je njenega. Se-le, ko bo izvedena davčna reforma, se da preceniti, kako daleč gre lahko obdačenje. Poleg tega mora biti davčna reforma izvedena tak, da bo lahko služila kot pravična osnova ne samo za potrebe državnega, ampak tudi vseh ostalih javnih proračunov. Dokler ni take reforme, ne moremo misliti na dobro funkcioniranje javnih proračunov.

Kako pa s posojili? Na prostovoljno podpisovanje večjih državnih posojil za enkrat ne moremo računati. Naš kreditni sistem še ni prebolel krize, ki ga mori že skoro celih 10 let. Vera vlagateljev v denarne zavode se zmeraj omahuje, ni pa tudi še neomejena ga zaupanja v stabilnost naše valute. Ne pomaga razpravljati o vzrokih, temveč glavno je, da se ta slaba dejstva spravijo s sveta. V ta namen pa še ni bil podan noben konstruktiven predlog.

Ce pa se ta problem ne bo kmalu rešil, nas bo življenje samo naglo na neke vrste prisilna posojila. To ne ravno priljubljeno pot je moralo ubrati že veliko večjih in odpornejših gospodarstev kot

je naše, ravno sedaj se nanjo pripravlja tudi Anglija. Pri nas smo se daleč od tega, kajti se začeli nismo s prvim predpogojem prisilnega podpisovanja državnih posojil, to je z omejitvijo konsuma. Res je sicer, da imamo sistem diriganega uvoza in izvoza, s katerim lahko močno vplivamo na konsum in ga usmerjamo, kakor zahtevajo interesi našega gospodarstva. To preusmerjanje našega konsuma je pa samo kvalitativnega značaja: blago ene vrste se lahko zamenja z blagom druge vrste. Kvantitativnih omejitev konsuma pa sploh še ne poznamo, če že ravno ne mislimo na bencinske karte.

Ostane torej še zadnja pot: inflacija. Ta problem je edini, ki močno interesira našo javnost. Ravno tu je kritika najbolj brezobzirna, zato pa tudi najbolj pristranska. Ravno te vrste kritika je preplašila že mnogo ljudi, da mislijo, da smo že sredi inflacije. Dejstva pa govore drugače. Do sredine preteklega poslovnega leta smo imeli denarni obtok, račun na po glavi, tako majhen kot v skoraj nobeni drugi državi. Imeli smo prilično močno razvit sistem blagovnega kreditiranja, poleg tega pa tudi ne moremo trditi, da bi bilo naše gospodarstvo v zadnjih treh letih v kakšni splošni krizi. Ravno narobe: blagostanje se je začelo hitro dvigati. Od septembra naprej pa je potreba po efektivnem denarju rasla zelo hitro; kreditiranje je popolnoma prenehalo, potreba vsakega posameznika po gotovini je iz čisto umevne previdnosti in opreznosti postala veliko večja, blagovni promet je posebno proti koncu leta hitro naraščal in zahteval večje množine denarja. Na vse to pa so se še cene na splošno dvignile za ca. 20%, ne morda zato, ker je obtok denarja povečan, ampak zato, ker so cene v vseh onih gospodarstvih, ki še poznajo popolno ali pa vsaj delno gospodarsko svobodo (pri nas imamo delno gospodarsko svobodo), zrastle še za več kot za 20% in na ta način preko našega uvoza in izvoza vplivale na naše domače cene. Kdor brez predsodkov presodi vsa ta dejstva, ne more še govoriti o inflaciji pri nas, četudi imamo močno povečan obtok denarja.

Na drugi strani pa moramo resnici na ljubo priznati, da imamo občutek, da ni več daleč čas, ko bi kako novo povečanje denarnega obtoka samo moglo povzročiti dviganje naših domačih cen in pomeniti začetek inflacije. Ker pa vemo iz lastne izkušnje, kako nevarna stvar je inflacija in ker ne moremo točno predvideti trenutka, kdaj bi nepretrgano povečanje denarnega obtoka moglo pomeniti začetek inflacije, zato mislimo, da bo skoraj bila dvajseta ura za potrebo takojšnje davčne reforme in za organizacijo najemanja državnih posojil v eni ali drugi obliki. Davčna reforma kot državna posojila nam bodo sicer nalagala občutna in težka bremena, vendar so pa še zmeraj boljša kot inflacija. Če se nevtralnost mora plačati, potem naj se plača na tak način, da ne bo pri tem uničena struktura našega gospodarstva, država pa vržena v politične in gospodarske pretrese.

Poslovanje Hranilnice dravske banovine

Poslovanje hranilnice samo je bilo v l. 1939. pod vplivi internacionalnih dogodkov. V kolikor večjo krizo je prišel mednarodni položaj, toliko večja je bila vznemirjenost vlagateljev. V tem znamenju se tudi giblje vlog preteklega leta. Dočim se je začetkom leta začel denar, ki je bil dvignjen proti koncu leta 1938., vračati nazaj, je začel znova odtekat ob spomladanski češki katastrofi. Ko

so se potem razmere čez poletje skoraj znormalizirale in so vlagatelji ne samo vrnili svoje vloge, ampak so jih začeli celo vezati na daljše odpovedne roke in je potem hranilnica tudi že začela dajati kredite na daljšo dobo, to je do ca. 5 let, je nastop vojne vlagatelj tako zbežal, da je prišlo do omejitve vlog na podlagi uredbe, ki je bila izdana dne 7. septembra 1939. Vznemirjenost se je sicer polagoma začela manjšati, vendar pa se je odpovedovanje vlog nadaljevalo in se vrši tudi še sedaj. Radi tega se morajo držati stalno velika sredstva na razpolago in se ne morejo dajati dolgoročnejša posojila. Ker pa za kratkoročna posojila ni veliko možnosti, zato morajo ležati veliki zneski brezplodno v blagajni oziroma pri Narodni banki in Poštni hranilnici.

Konec leta 1939. je hranilnica razpolagala z naslednjimi razpoložljivimi sredstvi:

	din
gotovina v blagajni	5.026.035'51
Poštna hranilnica	1.548.718'83
Narodna banka — ziro-račun	12.874.267'75
skupaj	19.449.022'09

državni blagajniški zapisi 43.500.000'—

Ako k temu prištejemo še tiste naložbe pri bankah, ki so takoj razpoložljive, 11.000.000'—

pa znašajo vsa likvidna sredstva 73.949.022'09

Vloge na hranilnih knjižicah in tekočih računih so v nasprotju z lanskega stanjem padle za din 3.072.824'37 in so znašale konec leta 1939. din 205.258.807'38.

Stanje starih pupilnih vlog se je konec leta 1939. zvišalo na dinarjev 813.268'43.

Dočim so občinske hranilnice z uredbo o občinskih hranilnicah oziroma zlasti z letošnjo novelo dosegle svojo zakonito ureditev z važnimi privilegiji, zlasti glede nalaganja javnega in pupilnega denarja, pa se banovinskim hranilnicam kljub vsemu prizadevanju to ni posrečilo. Ako je ta pravica priznana občinskim hranilnicam, ni nobenega razloga, da bi se ta pravica odrekala banovinskim hranilnicam.

Nafto bomo dobili iz Romunije ceneje

Upati je, da se bodo težave glede oskrbe naše države z bencinom in petrolejem v kratkem nehale. Zaradi znanih dogodkov je nastal že lani na romunskem trgu z nafto in njenimi derivati znaten preobrat, ki je tudi nas močno zadel, ker dobivamo bencin in petrolej predvsem iz Romunije. Sedaj pa so se razmere na romunskem petrolejskem trgu spremenile in znova je nastala možnost, da bomo dobivali bencin in petrolej iz Romunije kakor prej. Ko je bila pretekli teden v Beogradu romunska gospodarska delegacija z romunskim gospodarskim ministrom Cristujem na čelu, so člani te delegacije zagotavljali zlasti potnikom našega gospodarstva, da bi se mogle romunske dobave nafte in bencina naši državi povečati.

V soboto je odpotovala v Bukarešto k otvoritvi Jugoslovansko-romunske trgovinske zbornice pod vodstvom trgovinskega ministra dr. Andresa naša delegacija, ki se bo pogajala tudi o izboljšanju naših trgovinskih odnosov z Romunijo. V prvi vrsti pa bo skušala doseči, da se res zvišajo romunske dobave nafte, bencina in petroleja naši državi. Kakor je izjavil romunski minister Cristu na konferenci v Beogradu, je Romunija tudi pripravljena, da nam gre v tem oziru na roko. Deloma

Kreditov je bilo na novo izplačanih v l. 1939. din 24.152.060'84 in je stanje vseh kreditov konec l. 1939. znašalo din 122.478.788'75.

Posojila se podeljujejo z vso previdnostjo in se tudi odplačevanje oziroma izterjanje posojil vrši brez vseh težav.

Vrednost hranilničnih nepremičnin je konec leta 1939. znašala din 7.218.555'—.

Ustanova za neozdravljive, ki jo upravlja hranilnica, ima premoženja za ca. din 5.280.000'—. Iz dohodkov obresti se izplačujejo mesečne podpore 46 neozdravljivim uživalcem v skupnem znesku din 173.860'75 letno.

Pokojninski sklad upravlja posebni mešani odbor. Premoženje tega sklada se vodi ločeno in sestoji iz hiš Gradišče št. 8/a, 8/b, 10 in iz hiše Igriška št. 3. Le-ta poslednja, ki je bila sezidana leta 1931., uživa sicer davčne olajšave do l. 1956., v zvezi temu pa znašajo davki in davščine za to hišo dinarjev 121.000'—, t. j. ca. 31,5% bruto dohodkov. Iz skupnih bruto dohodkov navedenih hiš, ki so znašali din 811.226'34, so se krili davki in javne davščine ter stroški za vzdrževanje v skupnem znesku din 473.562'08 ter pokojnine 20 upravičencem v skupnem znesku din 285.050'48. Čisti prebitek po din 52.613'78 se je uporabil za odpis pri hiši Igriška št. 3.

Hranilnični odpisi so znašali v preteklem poslovnem letu dinarjev 1.366.969'32.

Visoka vsota odpisov na račun vrednostnih papirjev je bila potrebna, ker so zaradi izbruha vojne zelo padli tečaji državnih vrednostnih papirjev in smo morali poljske vrednote popolnoma odpisati. Odpis smo izvršili od tekočih sredstev, tako da je ostala rezerva za tečajne razlike pri vrednostnih papirjih nespremenjena in znaša din 4.262.931'99.

V smislu § 26. hranilničnega pravilnika se v bilanci ne izkazuje nikak čist dobiček, ker gre ves v rezervni sklad. Tako smo letošnji poslovni čisti prebitek dinarjev 502.551'10 pripisali splošnemu rezervnemu skladu, ki se je s tem zvišal na din 8.942.924'71, in znaša tedaj stanje vseh rezervnih skladov konec l. 1939. din 15.799.119'49.

Donosnost poslovanja je trpela, ker je hranilnica skrbela in morala skrbeti v teh kritičnih časih v prvi vrsti za svojo likvidnost in je imela radi tega ca. 40% razpoložljivih sredstev likvidno naloženih.

je bil na tej konferenci tudi že dosežen sporazum. Nafto in njene derivate bomo plačevali Romuniji v devizah, zato pa nam bo cena znižana za 20%. Direktor devizne direkcije Narodne banke Ljubisavljevič je zaradi tega tudi že odpotoval v Bukarešto.

Upati torej moremo, da bomo imeli v kratkem zadosti bencina in petroleja, da se bodo sedanje neveselosti nehale. Potem pa bi bilo tudi nujno potrebno, da bi se rešila tudi vsa bencinska afera. Sedanje pomanjkanje bencina in petroleja je dokazalo, da niso za nas bogati privilegiji, ki jih je dobil bencinski kartel, prav nobeno jamstvo, da bomo zadostno preskrbljeni s tekočim gorivom. Država si je morala sama najti možnost za nabavo tekočega goriva. Zato pa so tudi vsi veliki privilegiji bencinskega kartela neupravičeni in se naj zato tudi prekličejo!

Tujski promet

je bil v preteklem mesecu marcu v Mariboru precej slab. Prijavljenih je bilo le 1231 tujcev. Od teh je bilo Jugoslovancev 902, Nemcev 247, Italijanov 28, Čehov 16 in Madžarov 12. In vendar se še ne odpravi davščina na prenočevanje tujcev.

Denarstvo

Na mednarodnem deviznem trgu

se je padec funta in fr. franka ustavil ter je tečaj obeh celo napredoval. Zato pa je večina balkanskih deviz nazadovala. Tako so od 30. III. do 6. IV. na čisti borzi nazadovali tečaji leja od 3:40 na 2:125, turške lire od 3:55 na 3:20, dočim so ostale devize drugih balkanskih držav nespremenjene, tako Grčije na 3:30, Jugoslavije 10— in Bolgarske 5:50. Finančno ni padec balkanskih deviz utemeljen, kaže pa reakcijo mednarodnih borznih krogov na zadnje mednarodne dogodke.

Tudi na mednarodnih efektivnih tržiščih se je pokazala precejšnja nervoznost. Na svobodnem trgu so tečaji popustili.

Na domačem deviznem trgu

Pretekli teden se je začel na domačih borzih z velikim razburjenjem zaradi negotovosti glede bodočega tečaja klirinške marke. Zaradi obnove navodil o klirinški marki, ki so bila identična z onimi, ki so bila uvod k zadnjemu zvišanju tečaja klirinške marke, se je vse balo, da se bo sedaj zgodilo enako. V četrtek pa je bil na domačih borzih likvidiran saldo (v Zagrebu je znašal promet v klirinških markah 1.210.100 RM, v Beogradu pa za 1.000.000 RM). Istočasno je Narodna banka tudi ukinila novi režim in obnovila stari način kupčevanja, ne pa tudi svobodno plačevanje v naprej.

V borznih krogih se presoja nadaljnji razvoj neenako; splošno pa se misli, da bi bilo zelo koristno, če bi se izdalo oficialno pojasnilo o novem položaju.

Enako živahen je bil tudi promet s svobodnimi devizami. Dočim je povpraševanje po klirinških markah pokrila v glavnem javna roka, je bila več ko polovica povpraševanja po svobodnih devizah pokrita od zasebnikov.

Na popolnoma svobodnem trgu je bila tendenca slabotnejša. Zlato je znova popustilo ter se je plačeval gram zlata po približno 100 dinarjev. Popustile so tudi tuje valute, tako je padel ameriški dolar na 79—80.

Tečaji so ostali v glavnem neizpremenjeni

Ponudbe drž. vrednostnih papirjev na trgu niso velike in se morajo z lahkoto kriti, zlasti ker je povpraševanje stabilno. Zato je tudi večina drž. vrednostnih papirjev ohranila svoje tečaje, kakor se vidi iz naslednjih številok o stanju tečajev na beograjski borzi:

	29. III.	5. IV.
25% vojna škoda	442'50	446'—
7% investicijsko	101'50	100'—
4% agrarne	53'50	53'50
6% begluške	75'25	75'—
6% dalmatinske	72'—	71'50
6% gozdne	72'—	71'50
7% Blair	93'50	93'50
8% Blair	101'50	101'50
7% Seligman	103'—	102'—
7% stabilizacijsko	99'50	99'—

Uradni tečaji za april

Finančni minister je predpisal za mesec april naslednje uradne tečaje:

1 napoleon	din 350—
1 zlata turška lira	398'30
1 angleški funt	195'—
1 ameriški dolar	55'—
1 kanadski dolar	54'80
1 nemška marka	14'80
1 belga	9'30
1 pengö	8'70
1 brazilski milreis	2'90
1 egiptovski funt	194'—
1 palestinski funt	193'50
1 urugvajski pesos	18'80
1 argentinski pesos	12'85
1 čilski pesos	1'25
1 turška papir. lira	34'—
100 francoskih frankov	110'—
100 švicarskih frankov	1235'—
100 italijanskih lir	228'80

Vino bo dražje

Neugodne razmere v Halozah — Obetajo si nekoliko od boljšega izvoza vina v Nemčijo

Po poročilih o položaju na vinškem trgu na Dravskem polju in zlasti v Halozah je sklepati, da se bodo vinske cene kmalu zvišale. Zalog je manj, kakor so še pred meseci računali, vendar so še znatne, posebno v nekaterih krajih. Vinogradniki zatrjujejo, da so cene prenizke in da se vinogradništvo ob sedanjih cenah, ko se vse draži, nikakor več ne izplača.

V naših krajih vinogradnikom v povojnih letih nikakor ni z rožicami postlano. Na stotine jih je, ki se naravnost borijo za svoj obstanek. Zlasti velja to za Halozo, kjer je menda največja revščina v Sloveniji. Prebivalstvo z veliko ljubeznijo in požrtvovalnostjo obdeluje najzlahotnejšo kmetijsko kulturo — vinsko trto. Ni leta, da bi se mogel Haložan nasmejati in biti zadovoljen s svojim pridelkom ter izkupičkom za prodano vino. Menda ni v naši vinorodni deželi okolišev, kjer bi se vinogradi obdelovali pod težjimi okoliščinami, kakor je to v Halozah, ni pa morda tudi krajev, kjer bi bili kmetje tako zelo izpostavljeni izrabljanju po raznih mešetarjih in zakotnih prekupčevalcih, kakor ravno tu.

Ze par let zaporedoma ni bilo dovoljne vinske letine. Ujme niso prizanašale ne trti, ne drugim poljskim pridelkom. Navadno mora velik del Haložanov kupovati živila, zlasti letos. Zato je tudi stiska vedno večja, ker cene življenjskim potrebščinam rastejo. Neobhodno potrebno je, da se omogoči kmetom nakup modre galice

po znosljivi ceni. Sicer se prav lahko pripeti, da se letos vinogradi ne bodo mogli pravilno obdelovati in boleznijo zatirati. Lahko tudi s te strani preči katastrofa, posebno če bi bile vremenske razmere nepovoljne.

V prvi vrsti je treba gledati na to, da se zlasti haloška vina vnovčijo po primerni ceni, bodisi s prodajo na domačem trgu, bodisi z boljšim izvozom. Mnogo bi lahko pomagale vinske zadruge, predvsem pa Prizad, ki namerava v raznih krajih države kupovati vino za izvoz in za predelavo v konjak.

Od zvišanja cen vinu si Haložani obetajo olajšanje svojega položaja, zlasti zato, ker se v mnogih krajih opaža pozeba. V nizkih legah je trtam posebno škodoval ostri januarski in februarjski mraz. Pozebli so predvsem šipon, beli burgundec, ramfol in belina. V marcu je precej škodoval mraz v višjih južnih legah. Ponoči je padla temperatura globoko pod ničlo, podnevi pa je trto gredo že precej gorke sonce. Nagle toplotne spremembe so posebno na občutljivejših sortah povzročile pozebo. Treba bo pač rezati pozebele trte na kratke šparone in reznike.

Vinogradniki v Halozah se sedaj zelo zanimajo za napovedani izvoz vina v Nemčijo, kjer ga vojaštvo potrebuje velike množine. Kakor se čuje, je zaenkrat dogovorjen kontingent v vrednosti 22 milijonov dinarjev. Ako se to vino res proda, bo to za vinogradnika, zlasti v Halozah, velika olajšava.

Olajšave za izvoz knjig in časopisov

Finančni minister je izdal naslednja dva odloka:

1. Izjemoma od določb člena 6. pravilnika o urejanju prometa z devizami in valutami se dovoljuje izvoz knjig in časopisov v našem jeziku brez izvoznškega potrdila, v kolikor vrednost odposlanih knjig in časopisov v enem mesecu od istega pošiljatelja ne presega 1000 din.
2. Domači izdajatelji in prodajalci morajo ustrezajočo vrednost knjig in časopisov, poslanih v tujino, tudi v tem primeru dobivati plačano na način, ki je predviden v že veljavnih predpisih z državo, v katero se knjige in časopisi prodajo.

Anketa zaradi izvoza surovih kož

Vprašanje izvoza surovih kož se že dolgo razpravlja v zainteresiranih trgovskih in industrijskih krogih. Trgovci s kožami imajo znatne zaloge kož ter v nje investirano mnogo denarja. Zaradi zasičenosti trga so v nevarnosti, da bi cena kožam padla, kar bi moglo pomeniti za mnoge težke izgube. Kakor poroča »Jug. Kurir«, se cenijo zaloge konserviranih kož samo pri trgovcih na 400 do 500 vagonov.

Izvoz kož je bil prepovedan na iniciativo inšpekcije za državno obrambo, da bi se zagotovile zadostne količine kož za potrebe vojske. Sedaj pa se govori, da so obstoječe zaloge zadostne velike,

100 nizozem. goldinarjev	din 2926—
100 bolgarskih levov	45'—
100 romunskih lejev	25'—
100 danskih kron	1063'—
100 švedskih kron	1312'—
100 norveških kron	1246'—
100 pezet	540'—
100 drahem	40'—
100 čeških kron	150'50
100 finskih mark	86'50
100 letonskih lat	720'—
100 iranskih (perz.) rialov	100'—

Tem tečajem je že prištet pribitek »prime«.

da bi se mogel del kož izvoziti. Ker vlada po svetu za kože velika konjunktura, bi tudi dobili zlahka za svoje kože devize, ki jih zelo potrebujemo.

Da bi se to vprašanje popolnoma razjasnilo, je izvedlo trgovinsko ministrstvo preko gospodarskih zbornic anketo. Na podlagi njenih rezultatov bo izdan dokončen sklep o ureditvi tega vprašanja. Če bi se izkazalo, da so zaloge kož v resnici več ko zadostne, bi se izvoz kož v omejenem obsegu znova dovolil.

Prijave za vozninsko takso za tovrne avtomobile

Davčna uprava Ljubljana-mesto poziva vse lastnike tovrnih avtomobilov, da v smislu pravilnika, ki je objavljen v »Služb. listu« z dne 11. V. 1938., kos 38, vložijo v aprilu 1940. prijavo za odmero vozninske takse za leto 1940. Tiskovine se dobe pri davčni upravi Ljubljana-mesto, Vodnikov trg, v I. nadstropju, soba št. 4.

Konkurzi - poravnave

Končan je poravnavni postopek krojača Jakoba Vezjaka v Mariboru.

Potrjuje se poravnava posestnice Stane Šinkovec v Kozarjih.

Odpravlja se konkurz o premoženju Kmetijske gospodarske zadruge v Ribnici, ker ni pokritja za stroške postopanja.

Potrjuje se poravnava trgovca Bohinca Andreja v Medvodah.

Doma in po svetu

Ban dr. Šubašić je sprejel novinarje ter jim dal daljšo izjavo o prvem proračunu banovine Hrvatske. Novi proračun velja dejansko le do 1. januarja 1941., ker bo do takrat sprejel že hrvatski sabor novi proračun. Proračun se bo kril s koledarskim letom, ker začenja skupščina razpravljati o drž. proračunu v januarju in bi nastale zato neljube motnje, če bi se oba proračuna razpravljala istočasno. Novi proračun je realen in zato so bili vsi izdatki čim bolj reducirani. Celotni proračun znaša 1451 milijonov dinarjev, od česar gre za osebne izdatke 782,2, za materialne pa 668,8 milijona din.

Ban dr. Šubašić je nadalje izjavil, da bodo v kratkem razpisane v vsej državi občinske volitve, če tudi za mestne občine, pa še ni gotovo. Da bi se izdal nov zakon o občinskih volitvah ni verjetno, ker manjka časa. Ni še določeno, če bodo obč. volitve s tajno ali javno volilno pravico. Ban je nato obširno poročal o posameznih postavkah novega banovinskega proračuna. Tako je med drugim omenil: Ustanovil se bo fond za kolonizacijo in preseljevanje ljudi. Ta fond bo znašal 16 milijonov din.

Izdalo se bo moderno cestno omrežje. Izdatki za vzdrževanje 10.821 km banovinskih cest so predvideni na 120,4 milijona din, za hidrotehnična dela se bo izdalo 35 milijonov din. Velika skrb se bo posvetila tudi dvigu gozdarstva. Melioracije se bodo izvajale v velikem obsegu. V banovini je okoli pol milijona juter zemlje, ki je danes neobdelana, ki bi pa se mogla obdelati.

Ena glavnih skrbí je dvig ljudskega šolstva in odprava nepismenosti. V zadnjih 10 letih se je že posrečilo zmanjšati nepismenost za 10%. Banska uprava bo popravila 662 šolskih poslopij in sezidala 193 novih, prošnji pa je vloženi za 726 novih ljudskih šol, za kar bi bilo potrebno 200 milijonov din.

Na Hrvatskem so sedaj naslednja redna sodišča: stol sedmorice, apelacijski sodišči v Zagrebu in Splitu, 16 okrožnih sodišč ter trgovsko sodišče v Zagrebu in 122 okrajnih sodišč. Vseh sodnikov je 709 in 308 sodnih pristavov ter okoli 2600 sodnih nameščenecov.

Dohodki banovine Hrvatske bodo naslednji: neposredni davki z davčnim dodatkom 625 milijonov, zdravstvena, šolska in cestna določila 70, delež od skupnega davka 37,5, vse takse 287, trošarine na alkoholne pijače okoli 190 milijonov dinarjev, od banovinskih podjetij, nepremičnin itd. 100 milijonov din, ostali dohodki se razdeli na manjši dohodek. Rezervni krediti so določeni na 50 milijonov din.

Ministrski svet je odobril, da se zvišajo za potrebe drž. železnice cene lignita za 13%, črnega in rjavega premoga pa za 15—17%.

Podjetja, ki imajo nameščenec v območju več pokojniških zavodov, morajo vsakega nameščenca zavarovati pri teritorialno pristojnem pokojniškem zavodu in ne več v območju zavoda, kjer je sedež podjetja.

Davčni oddelek finančnega ministrstva je izdal pojasnilo, da morajo davčne oblasti, če so za to upravičeni razlogi, podaljšati rok za vlaganje prijav družbenega davka na podlagi odstavka 2. čl. 105. zakona o neposrednih davkih na 15 dni po glavni skupščini ali pa do 5 mesecev po zaključku poslovnega leta.

Inž. Ivan Petrič, višji tehnični svetnik in šef terenske sekcije za regulacijo Ljubljane, je po dolgi boleznijo umrl v Ljubljani. Pokojnik je bil znan kot odličen strokovnjak, kot mož dela ter je zaradi svojega kremenitega značaja užival povsod odkritosrečno spoštovanje. Slava njegovemu spominu!

Za vršilca dolžnosti ravnatelja Direkcije za zunanjo trgovino je imenovan dr. Kristić.

Razstava nemške knjige je bila v soboto slovesno otvorjena v Zagrebu v navzočnosti bana dr. Šubašića in drugih odličnikov. Gostje so bili pozdravljeni nemški gen. konzul dr. Freundt, nakar je govoril o nemškem umetniškem ustvarjanju vseučiliški prof. dr. Schrade iz Heidelberga. V imenu društva

V gostilni in restavraciji

zahtevajte vedno izrecno **Rogaška mineralno vodo!**

Ona Vam na prav prijeten način pospešuje prebavo in Vaš organizem Vam bo za to hvaležen.

prijatelj Nemčije je govoril vseučiliški profesor inž. Gjuro Štipetić. Razstavo je nato otvoril ban doktor Šubašić.

Vode so začele v poplavljenem ozemlju padati. Tako je Sava pri Beogradu padla za 2. Donava pa za 1 m. Zelo velike skrbi pa povzroča hud veter, ki je začel pihati nad poplavljenim ozemljem. Ker je začelo tudi deževati, je strah prebivalstva tem bolj upravičen.

V našo letalsko industrijo je vloženo že 200 milijonov din delniške glavnice, v druge naložbe pa 400 milijonov din. Skoraj vsa glavnica je v domačih rokah. Posebno razveseljuje pa je to, da je naša domača letalska industrija že tako napredovala, da mora upoštevati le še 17,5% potrebnega ji materiala.

V Jadransko morje so prišle štiri angleške vojne ladje zaradi nemških ladij, ki nalagajo pri nas boksit, katerega bodo odvažale v Trst. Angleške vojne ladje so odvedle jugoslovanski 2829 tonski parnik »Dunav« v Malto, da se preišče njegov tovor.

Nemška ladja »Ankara« je naložila pri nas boksit, da ga prepelje v Trst in od tam v Nemčijo v nemških vagonih, ki so pripeljali v Italijo nemški premog. Jugoslovanski pilot je dobil 70.000 din nagrade ter 1000 funtov zavarovalnine, ker je prevzel prevoz ladje v Trst.

Britansko informativno ministrstvo sporoča, da je bilo dosedaj s konvojem spremljanih 15.000 trgovskih zaveznikov in nevtralnih ladij. Od teh je bilo potopljenih samo 29, in sicer 3 nevtralne in 26 zaveznikov ladij.

»Britanska čezmorska zračna združitev« namerava uvesti redno zračno zvezo med Vel. Britanijo in južnosloboznimi evropskimi državami.

Da bi laže zmagale železniški promet, je dovolila direkcija nemških drž. železnic, kakor poroča »National Zeitung« iz Essena, da se sme v tovrne vagon naložiti za 1000 kg tovora več kakor je normalno dovoljeno.

Nove električne naprave namestijo postaviti Italijani na Soči. Z njimi bi prihranili 200.000 ton premoga letno na potrošnji.

Kože treba prijaviti

Trgovinsko ministrstvo je pozvalo vse gospodarske zbornice, da prijavijo do 10. aprila vse zaloge kož, ki so obstojale v državi 1. aprila. Prijaviti se morajo zaloge v tovarnah, pa tudi vse količine kož, ki jih imajo trgovci. Prijaviti pa se morajo tudi količine, ki jih imajo obrtniki.

barva plesira in kemično snazi oblike klobuke

ltd. Skrobi in svetilolika srajce ovratnike in manšete. Pere. suši. monga in lika domače perilo

tovarna JOS. REICH

Poljanski nasip 46 Selenburgova ul. 3

Telefon št. 22-72

Okrožni urad za zavarovanje delavcev v Ljubljani opozarja delodajalce,

da so v prejšnjem mesecu dostavljeni plačilni nalogi zapadli v plačilo. Prispevki morajo biti poravnani v osmih dneh po prejemu plačilnega naloga!

Za čuvanje pravice zavarovancev do pokojnine je potrebno, da so zavarovanci prispevki dejansko plačani!

To opozorilo je smatrati kot opomin! Proti delodajalcem, ki ne bodo poravnali prispevkov, mora urad uvesti prisilno izterjavo brez predhodnega opomina. Urad izvršuje važne socialne dolžnosti, ki ne dopuščajo odlašanja.

Koliko trgovcev gre na letni dopust in odmor?!

1—2%!! Vsi drugi pa se mučijo in delajo brez ozira na zdravje! Zato vsaj doma pije

RADENSKI ZDRAVILNI VRELEC

listega s rdečimi srci.

našo najboljšo prirodno mineralno vodo. Zdravje in užitek!